

PEGMATITMINERALER I BERDALEN, LUSTER.

Sveven er fra Berdalen, foto:STEIN/ghw

Tekst og foto Per Kåre Berget.

Jeg synes at artikkelen på side 28 i STEIN nr. 1-2006 om pegmatittmineralene i Berdalen er litt mangelfull både med hva som er funne og med størrelsen på noen av mineralene. Så her kommer også lista over det jeg har funnet der, pluss noen kommentarer. Har ikke kunnskap nok til å beskrive alt på riktig måte men jeg gjør et forsøk:

(1). Allanitt. Den er det mye av. Den største jeg har sett var ca. 32 cm lang. Har den kun på bilde så den er vel der ennå, men jeg har deler av andre store krystaller, noen av dem har en tykkelse på 2,5 cm. Har også funne flere hele krystaller opp mot 5-6 cm lange. På mange av disse bruddstykkene sitter det mye små rødbrune krystaller, det meste av det er monazitt og zirkon. Ei utrasa druse har hatt mengder med sammenvokst allanitt, ujamne og stygge krystaller med ett skittent belegg på alt sammen så det er vanskelig å få rent. Der er det også mange andre mineraler; biotitt, chabasitt, skolesitt, stilbitt, laumontitt, zirkon, blå beryll og magnetitt med mere.

(2). Aktinolit.

(3). Anthophyllitt. Den har jeg funne sammen med enstatittkrystaller og aktinolit i pegmatitt og som små klumper i rosenkvarts blanda med enstatitt.

(4). Biotitt.

(5). Beryll. Gul, grønn og blå.

(6). Bastnäsitt. Funne på allanitt.

(7). Chabasitt.

(8). Clinoptilolit. Høsten 1999 tok jeg med hjem noen pegmatittklumper så jeg skulle ha noe vinterarbeid, i den ene fann jeg ett gult mineral som jeg sendte til Geologisk Museum for undersøkelse. Det gikk ikke så bra, fikk beskjed om at de ikke fann ut hva det var. I 2002 sendte jeg samme prøva til Alf Olav Larsen og han klarte det. Dette gule besto av to forskjellige mineral, gult var montmorillonitt og kvite kuleformede aggregater var clinoptilolit (en variant av heulanditt).

(9). Diopsid. Fikk undersøkt noen krystaller på ca. 2 cm, det var diopsid. Jeg tror også det er diopsid noen mye større krystaller som er helt innvokst i hard pegmatitt så de er nærmest umulige å få ut, dem er det mye av. Jeg har deler av krystaller som er opp til 7-8 cm tykke, hvor lange de kan være er uvisst.

(10). Dravitt? Har noe små turmalin som ligner på schørl men de tynneste som er gjennomskinnelige har brun farge så da kan det kanskje være dravitt, har ikke fått det undersøkt.

(11). Enstatitt. De fleste av enstatittkrystallene jeg har funnet er delvis omdannet til anthophyllitt og aktinolit. Den største er ca 7 cm. Det er også mye enstatitt innblanda i feltspat.

(12). Epidot. Har funne mye gule til grønne epidotkrystaller, særlig sammen med prehnitt men finnes også som store glideflater og som belegg på blant annet allanitt.

(13). Feltspat. Har funne flere forskjellige krystaller, de største er vel 4-5 kg tunge. De jeg har fått bestemt er albitt, anorthoklas og mikroklin, en med granatform som jeg sendte inn viste seg også å være albitt (pseudomorfose).

(14). Granat. Hele krystaller opp til 5-6 mm men ødelagte opp til 2-3 cm.

(15). Hematitt.

(16). Heulanditt. Det er mye heulanditt særlig sammen med stilbitt i ei stor druse, de største jeg har derfra er 5-6 mm.

(17). Ilmenitt. (18). Kobbermineraler. Forskjellige, har ikke fått dem undersøkt nærmere.

(19). Kloritt. Plagsom gråkvit kloritt i ei prehnittdruse og i stilbittdruse men også en annen type som flere centimeter store grønne flak, med fint stråleformet mønster og en grønnfarge som ikke er så vanlig. Har ikke fått den undersøkt.

(20). Klinozoisitt. Rosafarget (ikke krystaller).

(21). Kvarts, blåkvarts og rosenkvarts. Har så vidt funne små kvartskrystaller på ca 2 mm sammen med prehnitt. Har også funne krystaller av rosenkvarts, de er litt større, funne sammen med prehnitt og epidot.

(22). Laumontitt.

(23). Magnetitt.

(24). Malakitt. Ved mastene. Der er også noe med ei anna grønnfarge og noe med en svak blåfarge så det er kanskje brochantitt og chalkantitt men jeg har ikke undersøkt det. Det er også ett gråblått stråleformet belegg på sprekkflater som jeg ikke har fått undersøkt.

(25). Monazitt.

(26). Montmorillonitt.

(27). Phlogopitt. Jernholdig phlogopitt (3/4 phlogopitt og 1/4 annitt). Har funne mye av dette glimmeret. Noen med mange plater oppå hverandre som blir mindre og mindre oppover så det blir som tårn, opp til 7-8 cm høye. Ett av tårnene står utstilt i

Steinsenteret i Lom. Har funne opp til 10 cm store plater.

(28). Prehnitt. Har funne to druser med prehnitt, epidot og annet. I den ene med den plagsomme kloritten vart det funne løse (hjerne)-klumper. Jeg fann en slik på 20 x 10 cm og 2,5 kg tung. Den består nesten bare av prehnitt, det er litt epidot i sprekker i klumpen. I den massive prehnitten er det en del diopsid og fullt opp med hulrom der det er mye prehnittkrystaller både på veggene, som aggregater og mengder med enkeltkrystaller som ser ut til å være i 2-3 generasjoner. Der er også en del epidot. Ei anna mindre druse i en pegmatitt noen meter unna har finere farger. Der var det også mere epidotkrystaller, mye prehnitt, også i kuleformede aggregater pluss en del enkeltkrystaller. Det største kuleformede aggregatet jeg har funne er på 3 cm. Det var der jeg fann rosenkvartskrystaller, der er også med noen brune krystaller som jeg tror er zirkon, kvit/klar stilbitt og annet.

(29). Schörl.

(30). Skolesitt.

(31). Stilbitt. Mye fargeløs stilbitt er funne (opp til 2,5 cm lange), særlig i ei stor druse. Der var det stråleformede sammenvokste "kuler" (største 5 cm i diameter), rotete krystallaggregater der det også er andre mineraler; heulanditt, laumontitt, "tårn" av bitte små biotitt (ca 1 cm høye), granater på allanitt, små fargeløse krystaller (muligens apatitt), zirkon på stilbitt og andre ting. Stilbitt er også funne på flere andre plasser men ikke så store.

(32) Zirkon.

Jeg har vel noen få mineraler til derfra men jeg vet ikke hva det er så da lar jeg heller være å skrive om dem. Mange av mineralene jeg har funnet er bestemt av Hans Jørgen Berg og noen av Alf Olav Larsen.

Med disse mineralene som jeg har funnet pluss dem som Selbekk og co har som ikke jeg har så er det vel nå funne over 40 forskjellige mineraler i dette fjellet ved Berdalsbandet.

Gneis, Berdalen.

Phlogopitt, Berdalen

Prehnitt

Stilbitt, Berdalen

Feltspat